

Sygn. akt II CSK 314/19

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa O. Spółki Akcyjnej w Ś.
przeciwko P. Spółce Akcyjnej w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 12 grudnia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 13 lutego 2019 r., sygn. akt I AGa 227/18,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej
kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł, tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanej P. S.A. z siedzibą w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 13 lutego 2019 r., sygn. akt I AGa 227/18 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych

przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, Nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stwierdza, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące wykładni art. 384 § 1 k.c., które wymaga autorytatywnej odpowiedzi na pytanie: czy umieszczenie wzorca umownego na stronie internetowej proferenta w sposób umożliwiający nieograniczone zapoznanie się z jego treścią oraz zakomunikowania przez proferenta możliwości zapoznania się z wzorcem adherentowi czyni zadość przesłance doręczenia wzorca umownego w rozumieniu art. 384 § 1 k.c. W ocenie skarżącej zagadnienie to wobec powszechnej automatyzacji obiegu komunikatów przez internet nabiera doniosłego znaczenia praktycznego.

Tak sformułowana przez skarżącą podstawa przyjęcia skargi kasacyjnej nie spełnia przesłanki istotnego zagadnienia prawnego w powyższym rozumieniu, tym bardziej, że pomija okoliczności faktyczne związane ze znajomością wysokości opłaty i zasad jej naliczania jeszcze przed datą rozpoczęcia jej naliczania w dochodzonej pozwem wysokości.

Podjmując próbę wskazania argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej pozwana powołuje się na piśmiennictwo oraz na będący w jej ocenie sprzecznym z piśmiennictwem wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16, nie publ. Zgodnie z tym judykatem nie spełnia wymagania w postaci doręczenia wzorca drugiej stronie przy zawarciu umowy, "odesłanie" w tekście umowy zawieranej z konsumentem do wzorca, które nie może zastąpić doręczenia go drugiej stronie w stanie możliwym do normalnego zapoznania się "przy zawarciu umowy" oraz "przed zawarciem umowy", a niedopełnienie wskazanych warunków powoduje, że nie dochodzi do zawarcia umowy "z użyciem wzorca". Powyższe orzeczenie zapadło w sprawie dotyczącej umowy zawieranej z konsumentem.

Co jednak najistotniejsze, w stanie faktycznym rozpoznawanej sprawie kwestia zapoznania się przez stronę pozwaną z Taryfą w zakresie usług kolejowych nie budziła wątpliwości. Należy podnieść, że strona powodowa dochodzi należności za okres od 1 września 2014 r., a tymczasem strona pozwana została poinformowana przez stronę powodową o nowych zasadach i wysokościach należności za korzystanie z bocznic kolejowej w wypowiedzeniu z dnia 15 kwietnia

2014 r. dotychczas obowiązującej strony umowy bocznicowej (z zachowaniem trzymiesięcznego terminu), w którym strona powodowa wskazała, że zgodnie z nową taryfą obowiązująca od 1 kwietnia 2014 r. będzie pobierana od przewoźników kolejowych opłata eksploatacyjna w wysokości 30 zł netto za wagon z tytułu wjazdu wagonu na bocznicę (k. 88). Wobec zastrzeżeń strony pozwanej, strona powodowa poinformowała, że w związku z trudnościami technicznymi nie udało się przedstawić w terminie wypowiedzenia nowego regulaminu świadczenia usług i dlatego wyraziła zgodę na obowiązywanie dotychczasowej umowy do dnia 31 sierpnia 2014 r. Z pisma strony pozwanej z dnia 29 sierpnia 2014 r. (w kontekście informacji strony powodowej z dnia 22 sierpnia 2014 r. - k. 93-95) wynika wyraźnie, że zapoznała się z nową Taryfą i zasadami jej stosowania (k. 96).

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, Nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, Nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżąca upatruje w tym, iż Sąd drugiej instancji zaniechał pełnego rozpoznania apelacji, co w powiązaniu z wadliwym postrzeganiem związania poglądem Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2018 r. oznaczało faktyczne pozbawienia pozwanej możliwości obrony

swoich racji. Skarżąca stwierdziła, że Sąd odwoławczy, wbrew kardynalnemu obowiązкови i mimo doniosłości zarzutu, nie rozpoznał zarzutu apelacyjnego nienawiązania przez strony relacji umownej na warunkach zakomunikowanych w Taryfie z 18 sierpnia 2014 r. w kontekście trybu zawarcia umowy przewidzianego w punkcie 9 Taryfy. Zgodnie z zawartym tam postanowieniem do zawarcia umowy dochodzi w chwili złożenia zlecenia na usługi świadczone przez powódkę. W myśl brzmienia Taryfy dopiero wystawienie zlecenia na rzecz powódki jest równoznaczne z oświadczeniem, że kontrahent zapoznał się z postanowieniami Taryfy i akceptuje warunki w niej określone. Na tej podstawie pozwana przed Sądem odwoławczym wywodziła, że zawarcie umowy na bazie Taryfy następuje dopiero z chwilą zlecenia. Skarżąca podkreśliła, że art. 378 § 1 k.p.c. statuuje nakaz rozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków, a uzasadniony zarzut istotnego naruszenia tego wymagania stanowi dostateczną podstawę uwzględnienie skargi kasacyjnej.

Należy jednak zauważyć, że wbrew stanowisku skarżącej lektura pisemnych motywów zaskarżonego wyroku nie daje podstaw do podzielenia tezy, że zapadło ono z oczywistym naruszenia prawa w wyżej przedstawionym rozumieniu przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej z powodu jej oczywistości. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Apelacyjny wbrew podnoszonym przez pozwaną argumentom stwierdził, że przesądzone zostały kwestie opisane w zarzutach wskazanych przez apelującą w punktach 1, 2, 3, 7, 8, co wiąże Sąd odwoławczy ponownie rozpoznający sprawę.

Niniejsza sprawa była już przedmiotem rozpoznania Sądu Najwyższego w wyroku z dnia 22 czerwca 2018 r., II CSK 558/17, nie publ., ze skargi kasacyjnej strony powodowej i została przekazana do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie. W uzasadnieniu przesądził, że bocznica kolejowa nie była elementem infrastruktury portowej, a specyficzny charakter tego obiektu przemawia za przyjęciem, że może być wykorzystywany do świadczenia usług w odniesieniu do różnego rodzaju działalności gospodarczej. Sąd Najwyższy podzielił zarzut strony powodowej, że udostępniając bocznice przewoźnikom w oparciu o zawarte umowy, była ona uprawniona do uwzględniania kosztów utrzymania bocznic w opłacie ustalonej za korzystanie z niej przez przewoźników

i odpłatności za świadczenie w jej ramach usług. Sąd zwrócił też uwagę, iż nie ma żadnych ograniczeń dotyczących zasad ustalania odpłatności za dostęp do bocznicy, która nie stanowiła elementu infrastruktury portowej.

Wbrew stanowisku skarżącej Sąd drugiej instancji odniósł się do jej zarzutów w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku, które spełniają wymogi określone w art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny wyjaśnił, które elementy podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego przyjął za własne oraz z jakich przyczyn są one prawidłowe bądź podlegają modyfikacji. Tym samym Sąd drugiej instancji wypełnił funkcję judykacyjną wyznaczoną przepisami art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. Ubocznie tylko należy wskazać, że Sąd drugiej instancji odniósł się także do zarzutu kwestionującego wysokość naliczonej przez stronę powodową opłaty, czy też praktyk obowiązujących w innych portach, wskazując że są to kwestie o charakterze ekonomicznym, które wymykają się spod oceny prawnej sądów.

Niespornym w sprawie jest, że strona pozwana w okresie objętym pozwem korzystała z bocznicy kolejowej, której dzierżawcą jest strona powodowa. Kwestia, czy została pomiędzy stronami zawarta umowa o świadczenie usług (a nie umowa poddzierżawy, jak to eksponuje strona pozwana), w drodze czynności konkludentnych, czy też nie nawiązał się stosunek umowny, ma w istocie drugorzędne znaczenie, skoro strona pozwana korzystając z tej bocznicy musiała się liczyć z obowiązkiem zapłaty świadczenia, w pierwszym przypadku na podstawie art. 750 k.c. w zw. z art. 735 § 1 i 2 k.c., a w drugim wypadku jako wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania w złej wierze (art. 230 k.c. w zw. z art. 225 k.c. i art. 224 § 2 k.c.). Jak wynika z ustaleń faktycznych sporna opłata została określona jednolicie w stosunku do wszystkich użytkowników bocznicy, a zatem nie może być mowy o pokrzywdzeniu strony pozwanej jako jednego z wielu jej użytkowników. Według ustaleń faktycznych, przed wprowadzeniem jednolitych zasad korzystania z bocznicy w zakresie odpłatności, strona pozwana, na podstawie poprzedniej umowy, była w tym zakresie podmiotem uprzywilejowanym w stosunku do pozostałych użytkowników tej bocznicy.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, j.t.: Dz. U. z 2018 r. poz. 265., w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. poz. 1667).

as]

jw